

Kamer van Volksvertegenwoordigers

ZITTING 1984-1985

23 APRIL 1985

WETSVOORSTEL

betreffende de verjaring
inzake beroepsaansprakelijkheid
van de advocaat
en de bewaring van de stukken

(Ingediend door de heer Remacle)

TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

Door het Gerechtelijk Wetboek (wet van 10 oktober 1967) is het ambt van pleitbezorger afgeschaft en diens taken aan de advocaat toevertrouwd.

Enkele gevolgen van die afschaffing werden echter niet duidelijk geregeld. Dat is met name het geval voor de verjaring inzake beroepsaansprakelijkheid van de advocaat en de bewaring van de stukken en van het archief.

Het wordt van jaar tot jaar dringender die materie bij een wet te regelen. De advocatenkantoren zijn overvol van dikke, afgehandelde dossiers en de voor de uitoefening van hun beroep beschikbare ruimte wordt te krap.

Dat probleem wordt acuut bij het overlijden van een advocaat: de weduwe of de erfgenamen hebben heel vaak niets met de balie te maken en mogen redelijkerwijze niet worden verplicht het archief gedurende vele jaren te bewaren noch het risico lopen dat tegen hen vorderingen inzake beroepsaansprakelijkheid worden ingesteld.

Artikel 2276 van het Burgerlijk Wetboek is op dit stuk zeer duidelijk:

« Rechters en pleitbezorgers zijn niet meer verantwoordelijk voor de stukken, wanneer vijf jaren zijn verlopen sinds het geding is uitgewezen. Eveneens zijn deurwaarders daarvoor niet meer verantwoordelijk na verloop van twee jaren sinds de uitvoering van hun opdracht of de berekening van de akten waarmee zij belast waren. »

Chambre des Représentants

SESSION 1984-1985

23 AVRIL 1985

PROPOSITION DE LOI

relative à la prescription
en matière de responsabilité professionnelle
de l'avocat
et de conservation de documents

(Déposée par M. Remacle)

DEVELOPPEMENTS

MESDAMES, MESSIEURS,

Le Code judiciaire (loi du 10 octobre 1967) a supprimé la fonction d'avoué et confié les tâches assurées par celui-ci à l'avocat.

Toutefois, certaines conséquences de cette suppression n'ont pas été clairement déterminées. Ainsi en est-il de la prescription en matière de responsabilité professionnelle de l'avocat et de conservation des pièces et archives.

La nécessité de légiférer en la matière est d'année en année plus pressante. Encombrés de dossiers terminés et volumineux, les locaux professionnels se révèlent trop exigus.

L'acuité du problème se vérifie, particulièrement à l'occasion du décès d'un avocat: sa veuve ou ses héritiers, souvent étrangers au barreau, ne peuvent raisonnablement être tenus de conserver longtemps de telles archives ou se voir exposés à des actions en responsabilité professionnelle.

L'article 2276 du Code civil dispose explicitement que:

« Les juges et avoués sont déchargés des pièces cinq ans après le jugement des procès. Les huissiers après deux ans, depuis l'exécution de la commission, ou la signification des actes dont ils étaient chargés, en sont pareillement déchargés. »

Het burgerlijk Wetboek en tal van bijzondere wetten voorzien, voornamelijk onder de artikelen 2264 en 2277 Burgerlijk Wetboek, in vele korte verjaringstermijnen om de oude regel die Bigot de Préameneu bij de totstandkoming van het Burgerlijk Wetboek heeft gebruikt, te actualiseren :

« De toutes les institutions du droit civil, la prescription est la plus nécessaire à l'ordre social. »

Het lijkt derhalve gerechtvaardigd de aansprakelijkheid van de advocaat voor het bewaren van stukken tot vijf jaar te beperken.

Eenzelfde termijn is evenzeer gerechtvaardigd voor het zoeken naar de eventuele beroepsaansprakelijkheid van de advocaat, wat meestal zal gebeuren op grond van stukken uit het dossier.

De termijn van vijf jaar is noodzakelijk en voldoende om ieders rechten bij een eventueel onderzoek naar de burgerlijke aansprakelijkheid van de advocaat wegens vergissing of nalatigheid, te garanderen.

Dat lijkt des juister daar de wetgever de termijn van vijf jaar (eventueel verlengd om gelijk te zijn aan de termijn van de strafverjaring) gekozen heeft als verjaringstermijn van een burgerlijke vordering op grond van een inbreuk (artikel 26 van het Wetboek van strafvordering).

Om welke redenen zou men immers kunnen voorhouden dat bepaalde belangen, gezien in het licht van een overeenkomst, het gedurende dertig jaar onmogelijk maken handelend op te treden, terwijl zulks gezien in het licht van een misdrijf of van een quasi-delict, slechts gedurende vijf jaar gerechtvaardigd zou zijn ? Zelfs indien wordt aanvaard dat het om verschillende belangen gaat, lijkt het onlogisch dat die een langere bescherming in de tijd noodzakelijk maken wanneer het zou gaan om een vergissing of een nalatigheid, dan wanneer daaraan een daad ten grondslag zou liggen onder de strafwet valt.

Wanneer er bovendien een gegronde aanleiding inzake beroepsaansprakelijkheid bestaat, zal de cliënt van de advocaat geen vijf jaar wachten na het afsluiten van het dossier om een vordering in te stellen. De termijn van vijf jaar volstaat daartoe.

Die verjaringstermijn zal trouwens langer zijn dan vijf jaar. De termijn begint immers niet te lopen vanaf de dag dat de « fout » werd begaan, hetgeen het geval is bij een fout die tegelijkertijd een inbreuk uitmaakt, maar vanaf de dag dat de advocaat zijn opdracht beëindigt dan wel het dossier afsluit of intrekt, wat die termijn van vijf jaar aanzienlijk verlengt.

Tenslotte zij erop gewezen dat de termijn van vijf jaar steeds kan worden gestuit krachtens artikel 2241 en volgende van het Burgerlijk Wetboek.

In de tekst die wordt voorgelegd begint de termijn van vijf jaar te lopen wanneer de advocaat zijn opdracht heeft beëindigd. De rechtbanken zullen dit begrip toepassen voor elk afzonderlijk geval (zoals het overlijden van de advocaat, de intrekking van een dossier door de cliënt, de terugzending van een dossier aan de cliënt, het einde van de gerechtelijke procedure door een definitief arrest of vonnis...).

Le Code civil et de nombreuses lois particulières notées sous les articles 2264 et 2277 du Code civil ont prévu de nombreuses prescriptions courtes, pour actualiser la règle ancienne énoncée déjà lors de l'élaboration du Code civil par Bigot de Préameneu :

« De toutes les institutions du droit civil, la prescription est la plus nécessaire à l'ordre social. »

Il paraît donc bien justifié de limiter à cinq ans la responsabilité des avocats pour la détention des pièces.

Un même délai est tout autant justifié pour la recherche éventuelle de la responsabilité professionnelle de l'avocat, laquelle sera le plus souvent recherchée sur base des pièces du dossier.

Ce délai de cinq ans est nécessaire et suffisant pour assurer la sécurité de chacun à l'occasion de la recherche éventuelle de la responsabilité purement civile de l'avocat pour erreur ou négligence.

« Cela paraît d'autant plus certain que c'est ce délai de cinq ans (allongé éventuellement pour qu'il égale celui de la prescription pénale) que le législateur a retenu comme étant celui de la prescription de l'action civile née d'une infraction » (art. 26 C. I. C.).

Quelles raisons y aurait-il, en effet, de considérer que, parce qu'ils sont vus sous l'angle contractuel, les mêmes intérêts justifieraient la possibilité d'agir pendant trente ans, alors que, vus sous l'angle quasi délictuel ou délictuel, ils ne la justifieraient que pendant cinq ans ? A supposer qu'ils soient différents de nature, ne serait-il pas aberrant de considérer qu'ils justifieraient une protection plus longue dans le temps lorsqu'ils trouvent leur origine dans l'erreur ou l'omission que lorsqu'ils ont été compromis délibérément par un acte que la loi pénale sanctionne ?

Au surplus, en fait, lorsqu'il y a un apparent fondement à une responsabilité professionnelle, le client de l'avocat n'attendra pas cinq ans après la clôture du dossier pour s'en prévaloir. Ce délai est suffisant pour lui permettre d'agir.

Ce délai de prescription sera d'ailleurs en fait supérieur à cinq ans, car ce délai ne court pas du jour où la « faute » a été commise, ce qui est le cas en matière de faute constitutive d'infraction, mais bien du jour où l'avocat a terminé sa mission, où le dossier est clôturé ou retiré, ce qui allonge sérieusement ce délai de cinq ans.

Notons enfin que ce délai de cinq ans peut toujours être interrompu suivant les modalités prévues par la loi (art. 2242 et suivants du Code civil).

Dans le texte proposé, le délai de cinq ans commence quand l'avocat a achevé sa mission. Il appartiendra à la jurisprudence d'appliquer cette notion en chaque cas (par exemple, le décès de l'avocat, le retrait du dossier par le client, la remise du dossier au client, la fin de la procédure judiciaire par un jugement ou un arrêt définitif...).

L. REMACLE

WETSVOORSTEL

Artikel 1

Artikel 2270 van het Burgerlijk Wetboek wordt aangevuld met een tweede en een derde lid, luidend als volgt :

« De advocaten zijn niet meer verantwoordelijk voor de stukken en ontheven van hun beroepsaansprakelijkheid vijf jaar na het beëindigen van hun taak.

Die verjaring is niet van toepassing wanneer de advocaat uitdrukkelijk met het bewaren van bepaalde stukken is belast. »

Art. 2

Overgangsmaatregel

De termijn van vijf jaar waarin artikel 2270, tweede lid, van het Burgerlijk Wetboek voorziet, gaat eerst in vanaf de inwerkingtreding van deze wet ingeval de taak van de advocaat vóór deze datum beëindigd is.

19 maart 1985.

PROPOSITION DE LOI

Article 1

L'article 2270 du Code civil est complété par un second alinéa rédigé comme suit :

« Les avocats sont déchargés des pièces et de leur responsabilité professionnelle cinq ans après l'achèvement de leur mission. »

Cette prescription n'est pas applicable lorsque l'avocat a été constitué expressément dépositaire de pièces déterminées.

Art. 2

Mesure transitoire

Le délai de cinq ans prévu à l'article 2270, second alinéa, du Code civil ne commence à courir qu'à la date d'entrée en vigueur de ladite disposition, au cas où la mission de l'avocat aurait pris fin avant cette date.

19 mars 1985.

L. REMACLE